

Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se
fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om Kustbevakningens hemställan om lag- och förordningsändringar för en mer effektiv samordning av civila behov av sjöövervakning och förmedling av civil sjöinformation

Er beteckning: Fö2024/01744

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Blekinge län välkomnar Kustbevakningens initiativ till att utveckla sitt arbete med att, i samverkan med andra myndigheter, samordna civila behov av sjöövervakning och förmedla civil sjöinformation samt att möjliggöra för Kustbevakningen att skapa mer kompletta och relevanta sjölägesbilder och analysera dessa för eget och andras behov samt förmedla dessa till berörda myndigheter. Länsstyrelsen i Blekinge län anser att det redan idag finns förutsättningar för att till del uppnå detta genom förändring i hur tillgången till systemet Sjöbasis regleras.

Sjölägesinformation och sjölägesbild

Länsstyrelsen i Blekinge län (nedan LST-K) är positiv till Kustbevakningens (nedan KBV) initiativ till att öka sin förmåga att förmedla sjölägesinformation och sjölägesbilder till relevanta myndigheter.

Systemet Sjöbasis nämns som en komponent för ändamålet.

Sjöbasis togs fram 2005 för att möta uppdraget i KBV myndighetsinstruktion där KBV ska samordna civila behov av sjöövervakning och förmedla civil sjöinformation till berörda myndigheter. Sjöbasis är ett *myndighetsgemensamt* system för sjöövervakning. Sjöbasis uppgift är att presentera ett samlat civilt sjöläge med tillhörande sjöinformation med fokus på Sveriges

sjöterritorium och ekonomiska zon. Systemet har utvecklats av KBV på uppdrag av regeringen, för att möjliggöra informationsutbyte inom befintliga myndighetsstrukturer och ansvarsområden. På detta sätt undviks kostnadskrävande dubbelarbete när information hämtas och bearbetas av olika myndighetssystem.

2015 beviljades KBV ytterligare medel ur anslagsposten 2.4 (MSB Dnr 2013-5884) för att fortsatt utveckla Sjöbasis mot ett prestandamässigt bättre och ur informationssäkerhetsperspektiv säkrare system.

I hemställan beskriver KBV att systemet Sjöbasis är en nod för databaser från flera myndigheter innehållandes visualiserad och aktuell sjölägesinformation, som är av vikt för den nationella krisberedskapen. Sjöbasis beskrivs som en nationell samhällsresurs med flera nationella myndigheter som samverkar omkring informationen om lägesbilder som tillgängliggörs i systemet. Sjöbasis ska verka förebyggande inom krisberedskap då lägesbilderna som kontinuerligt uppdateras utifrån information från de olika myndigheterna koordineras och samordnas i datanoden, vilket medför att tillbud kan undvikas. Likaså gör den aktuella sjölägesinformationen att en kris som sker på havet kan snabbt upptäckas och åtgärdas. Denna sistnämnda egenskap kommer genom denna ansökan att förbättras då Sea Track Web införs i Sjöbasis, och till exempel oljespillsdrift kan beräknas.

Kustbevakningen och Sjöbasis uppfyller beskrivningen av att vara en nod som samordnar ett nätverk av nationella beslutsfattare, som även förser systemet med information. Tillgången till Sjöbasis och andra IT-system är avgörande för en snabb larmkedja för att förebygga och hantera en uppkommen kris. Genom användandet av Sjöbasis kan KBV styra enheter till riskområden där; oljetransporter sker, fiske bedrivs, fritidsbåtstrafik och handelssjöfart är intensiv etc. Att rikta insatserna rätt och minimera skadeverkningar vid eventuella oljeutsläpp underlättas, samt är Sjöbasis också ett verktyg för att, genom historiken, spåra potentiella förövre.

Då länsstyrelserna är ansvariga för samordningen och inriktningen av krisberedskapen samt är den högsta civila totalförsvarsmyndigheten i sitt län med ett geografiskt

områdesansvar som sträcker sig ut till territorialvattengränsen finns ett behov av relevant sjölägesinformation och sjölägesbild.¹

Utifrån de uppdragen är det LST-K bedömning att frågan om huruvida en fredstida krissituation föreligger på regional nivå måste kunna avgöras av länsstyrelsen. För att länsstyrelsen på ett adekvat sätt ska kunna bedöma huruvida en fredstida krissituation föreligger krävs att relevant information når myndigheten från de aktörer som har sådan information. Det är i vår mening inte en önskvärd lösning att information börjar nå länsstyrelsen först i ett sent skede eller när krisen redan är ett faktum, då detta försvårar länsstyrelsens uppgifter.

Att samverka och stöd ska ske mellan berörda beredskapsmyndigheter vid en fredstida krissituation framgår av förordning. För beredskapsmyndigheter gäller därtill att de inför och vid en fredstida krissituation särskilt ska samverka med berörd länsstyrelse samt civilområdesansvarig länsstyrelse i deras roll som geografiskt områdesansvariga myndigheter. Länsstyrelsen har därför sammanfattningsvis både behov av och enligt vår mening författningsstöd för att från andra beredskapsmyndigheter få ta del av den information som krävs för att kunna utföra sina uppgifter i god ordning, exempelvis för att kunna sammanställa en samlad regional lägesbild och vidta behövliga samordnings- och samverkansåtgärder, även före en fredstida krissituation.

Vid händelser i Blekinge län de senaste åren har LST-K upplevt brister i KBV förmåga att förmedla relevant sjölägesinformation och sjölägesbild.² Detta har även framkommit i de utvärderingar som exempelvis Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt Statens haverikommission (SHK) genomfört.³

LST-K ser ett behov av förändring i kustbevakningsdataförordningen (2019:438) 3 §, vilket LST-K tidigare skickat in en hemställan om till Regeringskansliet 2024-10-17. Där föreslår LST-K att regeringen fattar beslut om att länsstyrelserna tillförs i myndighetsuppräknningen i 3 § kustbevakningsdataförordningen (2019:438). Hemställan innebär en författningsändring för att möjliggöra för länsstyrelserna att få

¹ Förordning (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter inför och vid höjd beredskap

² Marco Polo grundstötning med följande oljeutsläpp okt 2023 samt beslaget av fartyget VEZHEN utanför Karlskrona (Aspö) 2025.

³ Publ.nr MSB2397 – augusti 2024 ISBN 978-91-7927-526-6 samt SHK 2025:03

direktåtkomst till systemet för sjölägesinformation, Sjöbasis. Detta utifrån att:

- KBV har redan uppdraget att förmedla civil sjölägesinformation.
- KBV har redan systemet att genomföra detta igenom Sjöbasis på ett säkert sätt.

LST-K framför därigenom ett behov av en ökad direktåtkomst till Sjöbasis för flera aktörer som ryms inom ramen för ändamål enligt 7§ pkt. 2, 3 och 5 i kustbevakningsdatalagen, dvs. bedriva räddningstjänst, samordna civila behov av sjöövervakning respektive fullgöra skyldigheter inom ramen för internationellt samarbete med sjöövervakning och räddningstjänst.

Allmänna synpunkter

Frågan om KBV ansvar för sjöövervakning vid höjd beredskap behöver vidare utredas eftersom de ska underställas Försvarmakten vid höjd beredskap.⁴ Länsstyrelserna ska vid höjd beredskap och krig verka för att största möjliga försvarseffekt ska kunna uppnås, detta genom att samordna de civila försvarsåtgärderna och i samråd med Försvarmakten verka för att det civila och militära försvaret samordnas.⁵ Det påverkar i hög grad sensorkedjan och vem som lämnar information till Polisen, som nu ska svara för gränsövervakningen på uppdrag av länsstyrelserna. Sjövärnsskåren ska ha avtal med den som har ansvaret för sjöövervakning eller gränsbevakning. Här och nu har det fallit på länsstyrelserna beroende på den gamla lagstiftningen och att KBV vid höjd beredskap underställs Försvarmakten.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Ulrica Messing med bitr. försvarsdirektör Martin Ederby som föredragande. I den slutliga handläggningen har också försvarsdirektör Peter Ryman medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

⁴ Förordning (1982:314) om utnyttjande av kustbevakningen inom försvarmakten

⁵ Förordning (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter inför och vid höjd beredskap